

Περιβαλλοντικό Έγκλημα και Τιμωρία στο Χερσαίο και Θαλάσσιο Περιβάλλον

Ημερίδα Ενημέρωσης Προανακριτικών Υπαλλήλων
Χανιά 27/11/2019

Εισηγήτρια: Εύη Τζινευράκη, Δικηγόρος,
Συνεργάτης Παρατηρητηρίου Περιβαλλοντικού Δικαίου
Δυτικής Κρήτης

Κεφάλαια Παρουσίασης

- Η Έρευνα για τα επιβληθέντα περιβαλλοντικά διοικητικά πρόστιμα στη Δυτική Κρήτη
- Η Έρευνα για την πορεία των περιβαλλοντικών ποινικών δικογραφιών στη Δυτική Κρήτη
- Τα Στατιστικά Στοιχεία για το έγκλημα του Εμπρησμού

- Οι ιδιαιτερότητες της Κρήτης
- Η Διάταξη του άρθρου 265 ΠΚ
- Η Έννοια της Αμέλειας και Της Παράλειψης Ιδιαίτερης Νομικής Υποχρέωσης στο Έγκλημα του άρ. 265 ΠΚ

- Ο Ν. 1650/1986 για την Προστασία του Περιβάλλοντος και η σημασία του
- Ο Ν. 4042/2012 για την Ποινική Προστασία του Περιβάλλοντος - η σημασία του και οι καινοτομίες του
- Κάποιοι ακόμα ειδικοί περιβαλλοντικοί νόμοι

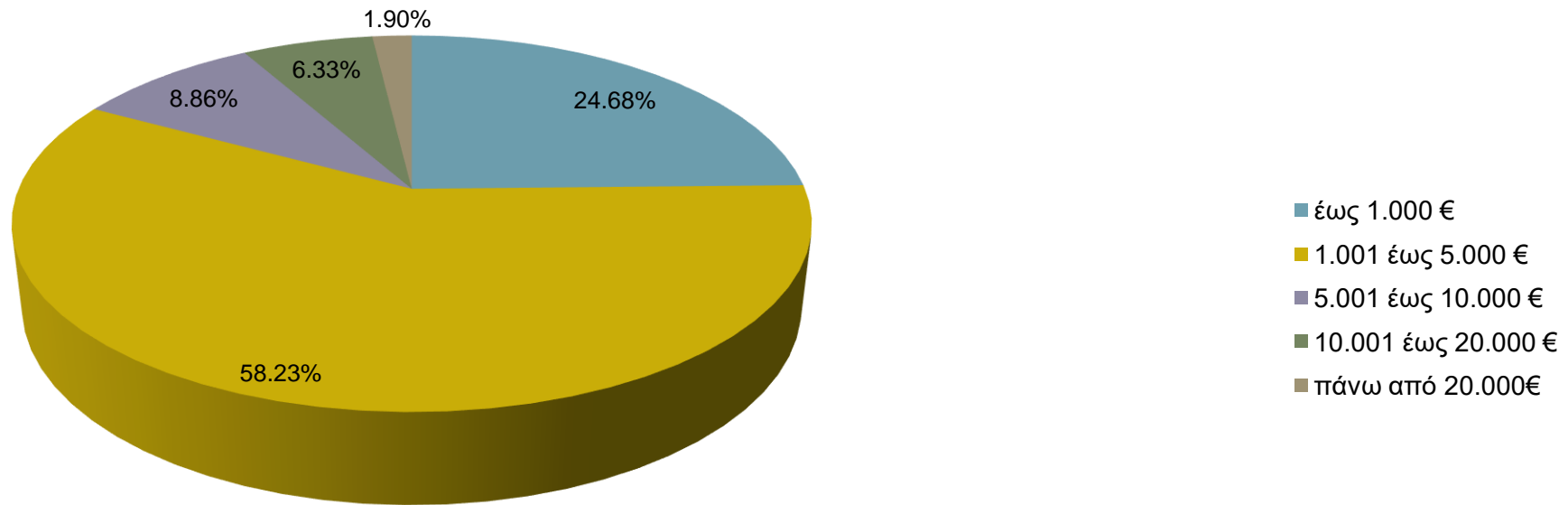

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Life Natura Themis, ο Δ.Σ. Χανίων ανέλαβε τη διεξαγωγή έρευνας:

- ❑ Στα περιβαλλοντικά διοικητικά πρόστιμα των Π.Ε. Χανίων & Ρεθύμνου τα έτη 2010-2015
- ❑ Στις περιβαλλοντικές ποινικές δικογραφίες των Πρωτοδικείων Χανίων & Ρεθύμνου και του Εφετείου Κρήτης το Α' εξάμηνο του έτους 2015.

Ύψος Διοικητικών Προστίμων σε Π.Ε. Χανίων και Ρεθύμνου (έτη 2010-2015)

Η μεγάλη πλειονότητα (82,91%) κυμαίνεται από 1,00 - 5.000 €.

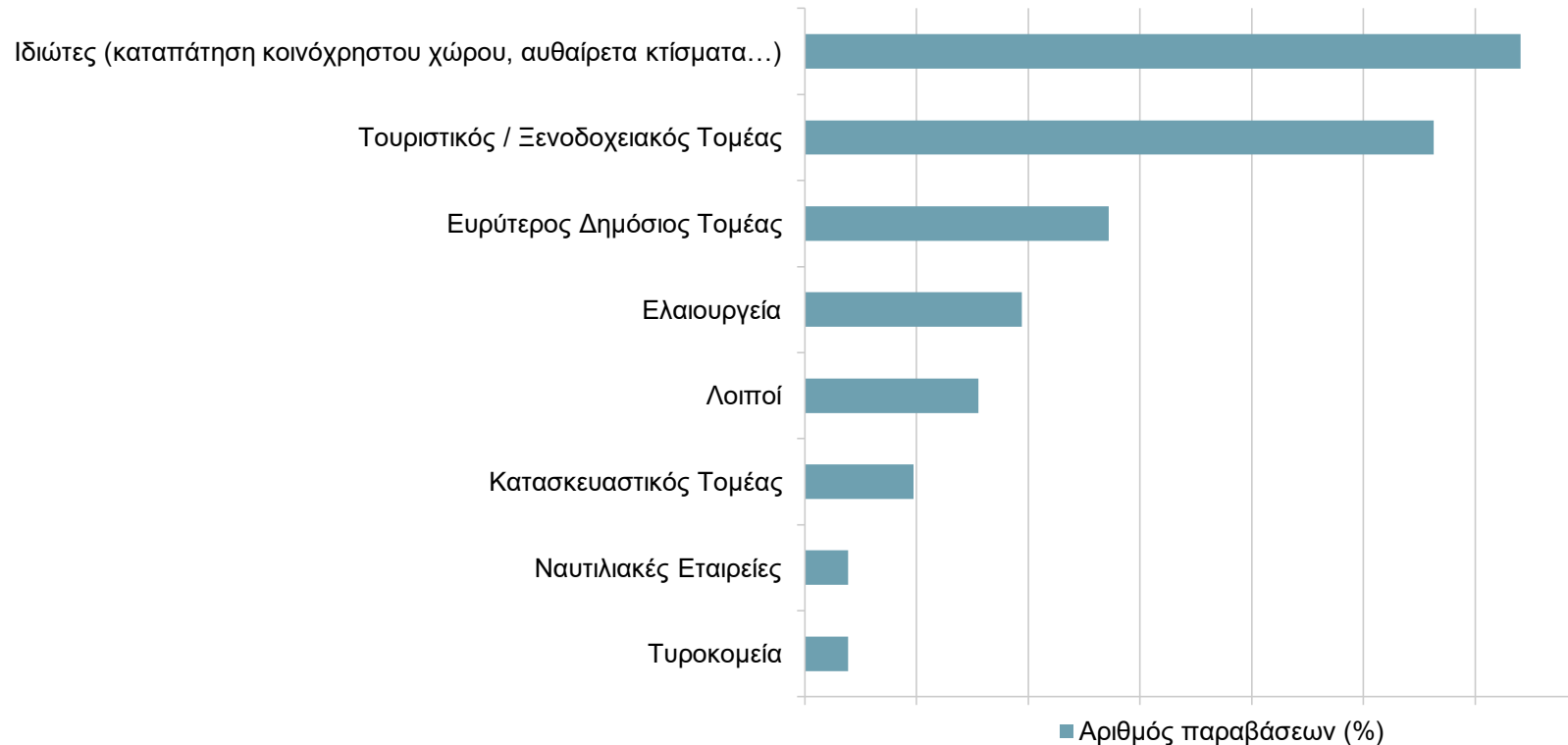
Αντιθέτως τα πρόστιμα τα οποία υπερβαίνουν τις 20.000€

αντιπροσωπεύουν μόνο το 1,9% του συνόλου.

Το προφίλ των παραβατών

Ιδιώτες: παραβατικότητα στον **τουριστικό/ξενοδοχειακό** τομέα: **28,15%**, ευρύτερο **δημόσιο** τομέα: **13,59%**
επιχειρήσεις ελαιουργείων : 9,7%.

Ιδιότητα των παραβατών σε περιοχές NATURA 2000 (Π.Ε. Χανίων - Ρεθύμνου συγκεντρωτικά)

Η Έρευνα για την πορεία των Ποινικών Δικογραφιών στη Δυτική Κρήτη το Α' εξάμηνο του 2015

◉ Στο Πρωτοδικείο Χανίων:

5406 υποθέσεις εισήχθησαν σε δίκη,

3441 υποθέσεις αναβλήθηκαν για άλλη ημερομηνία (63,65%),

1965 υποθέσεις τελικώς εκδικάστηκαν.

Το Περιβαλλοντικό έγκλημα αποτελούσε το 5,13% των υποθέσεων που τελικώς εκδικάστηκαν (101 υποθέσεις από τις 1965).

συνέχεια.....

◎ Στο Πρωτοδικείο Ρεθύμνης:

2423 υποθέσεις εισήχθησαν σε δίκη,

1182 υποθέσεις αναβλήθηκαν για άλλη ημερομηνία (48,78%),

1241 υποθέσεις τελικώς εκδικάστηκαν.

Το Περιβαλλοντικό έγκλημα αποτελούσε το 5,56% των υποθέσεων που τελικώς εκδικάστηκαν (69 υποθέσεις από τις 1241).

συνέχεια.....

⊙ Στο Εφετείο Κρήτης (Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων):

316 υποθέσεις εισήχθησαν σε δίκη,

98 υποθέσεις αναβλήθηκαν / αρχειοθετήθηκαν (31,01%),

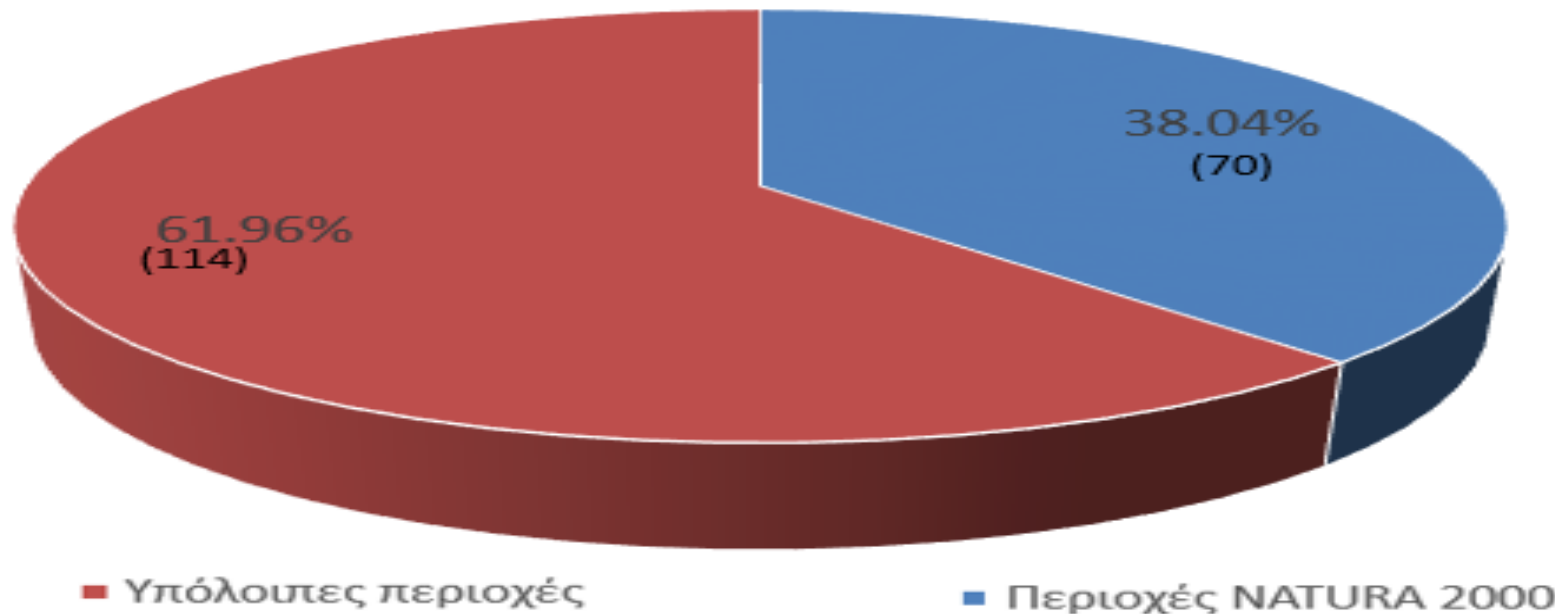
218 υποθέσεις τελικώς εκδικάστηκαν.

Το Περιβαλλοντικό έγκλημα αποτελούσε το 6,4% των υποθέσεων που τελικώς εκδικάστηκαν (14 υποθέσεις από τις 218)

Οι περιβαλλοντικές ποινικές παραβάσεις σε περιοχές Natura 2000 και μη

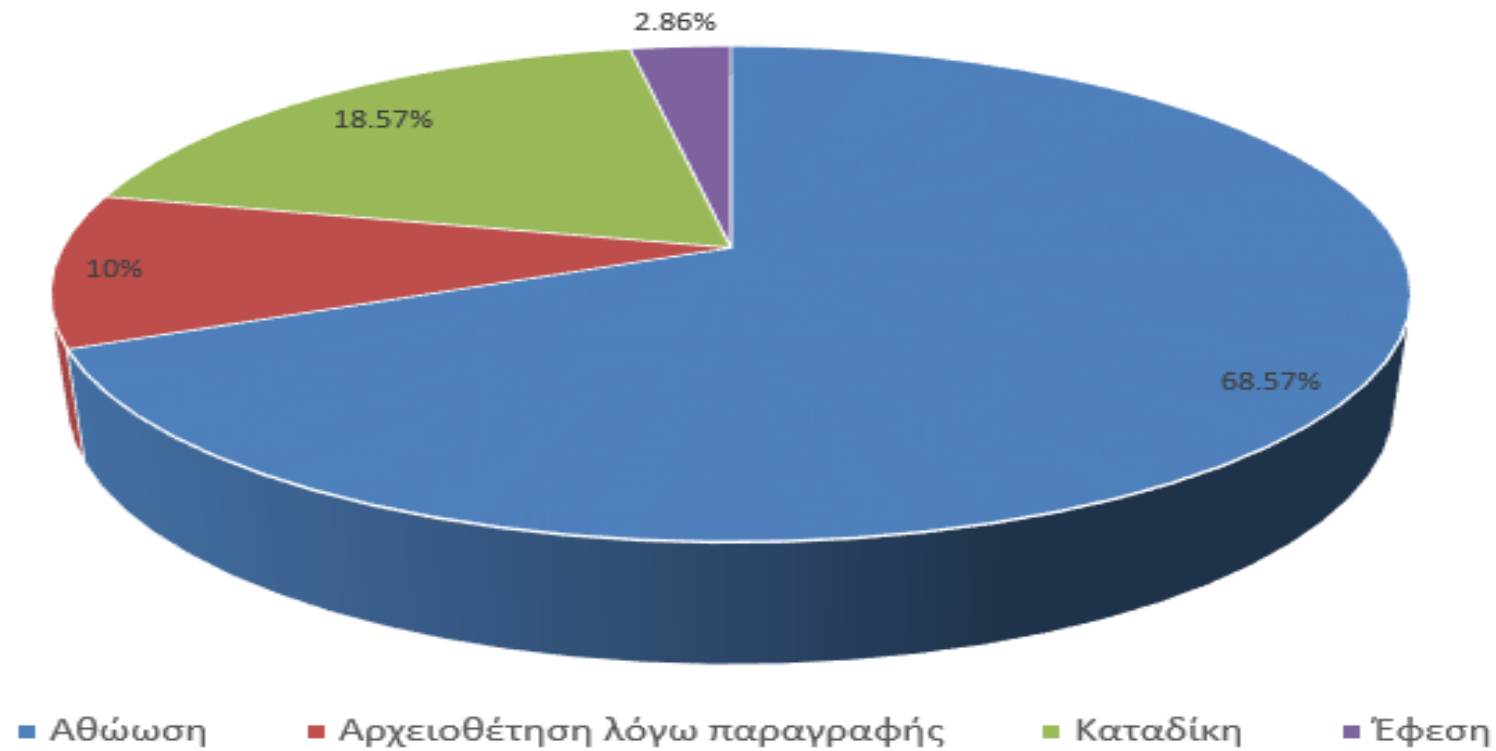
Περιβαλλοντική εγκληματικότητα σε περιοχές NATURA 2000
και μη

**Οι διαχειριστές των περιοχών NATURA 2000 δεν έχουν ακόμα αντιληφθεί τη σημασία των
προστατευόμενων αυτών περιοχών!**

Η επεξεργασία των καταγραφιστών δικαστικών υποθέσεων

Δικαστική εξέλιξη των εγκλημάτων που τελέστηκαν σε περιοχές NATURA 2000

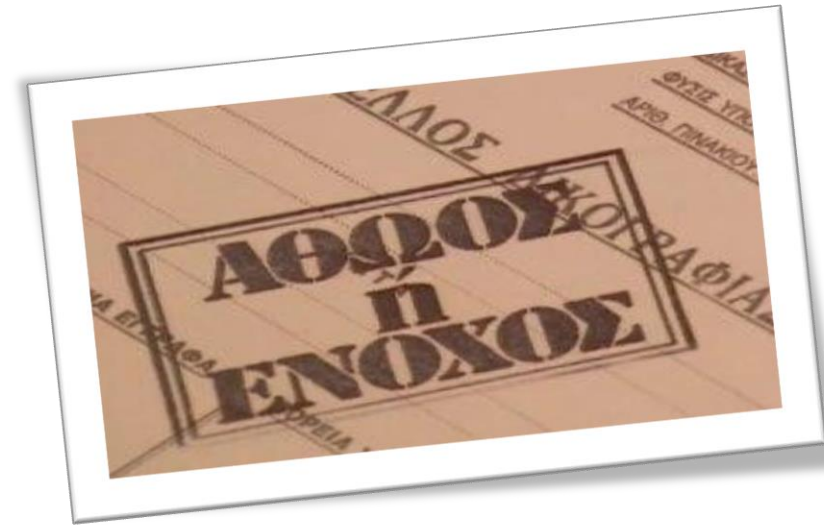

Η επεξεργασία των καταγραφεισών δικαστικών υποθέσεων

Η πλειονότητα των κατηγορουμένων κρίνονται αθώοι.

Οι λόγοι:

- ⊙ Ευνοϊκοί νόμοι για τη νομιμοποίηση (τακτοποίηση) των αυθαίρετων κτισμάτων,
- ⊙ σύντομες προθεσμίες παραγραφής εγκλημάτων,
- ⊙ ατελείωτες αναβολές που οδηγούν στην απουσία βασικών μαρτύρων,
- ⊙ αμφιβολίες που γεννώνται στους δικαστές σχετικά με την πρόθεση του κατηγορουμένου, οφειλόμενες σε ανεπαρκή στοιχεία προανακριτικών αρχών.

συνέχεια.....

Η μέση διάρκεια από τον χρόνο τέλεσης του περιβαλλοντικού εγκλήματος μέχρι την εκδίκασή του σε α' ή β' βαθμό υπολογίστηκε σε **4,96 έτη**.

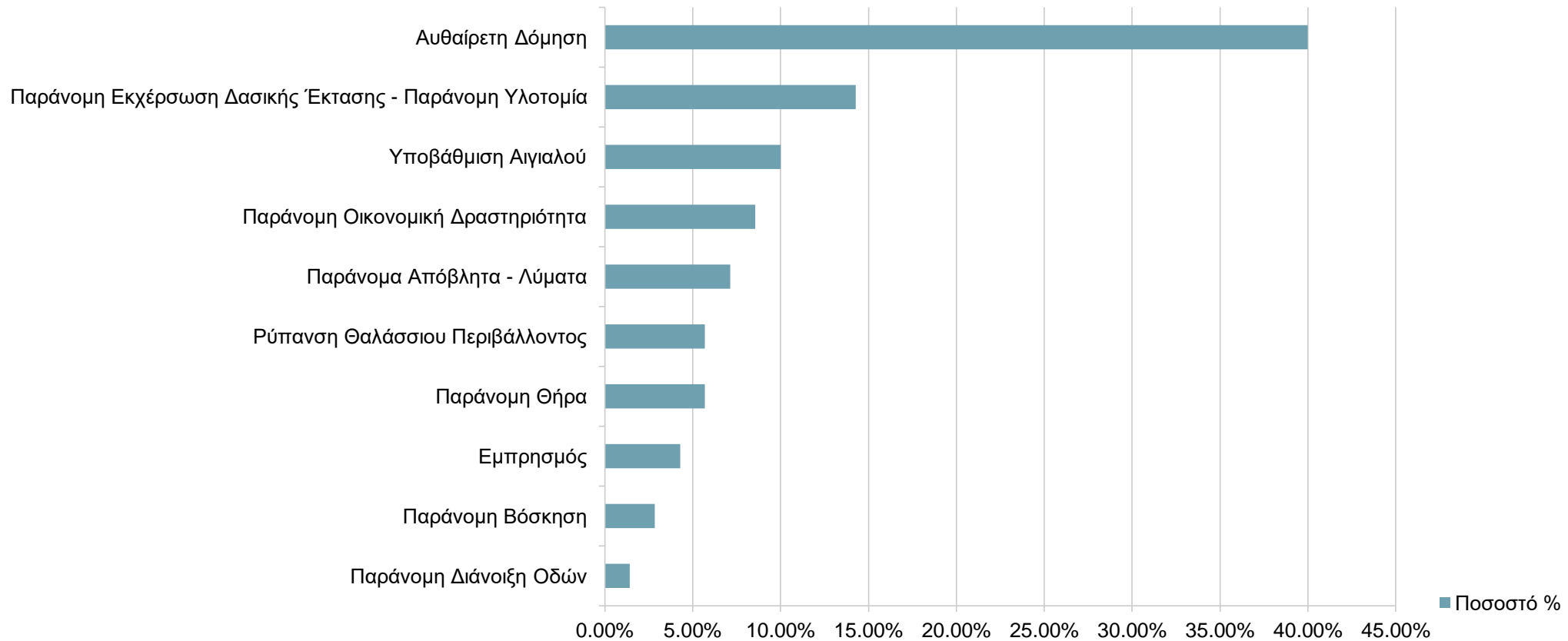

Η μέση ποινή που επιβλήθηκε το διάστημα αυτό υπολογίστηκε σε **9,3 μήνες φυλάκισης**.

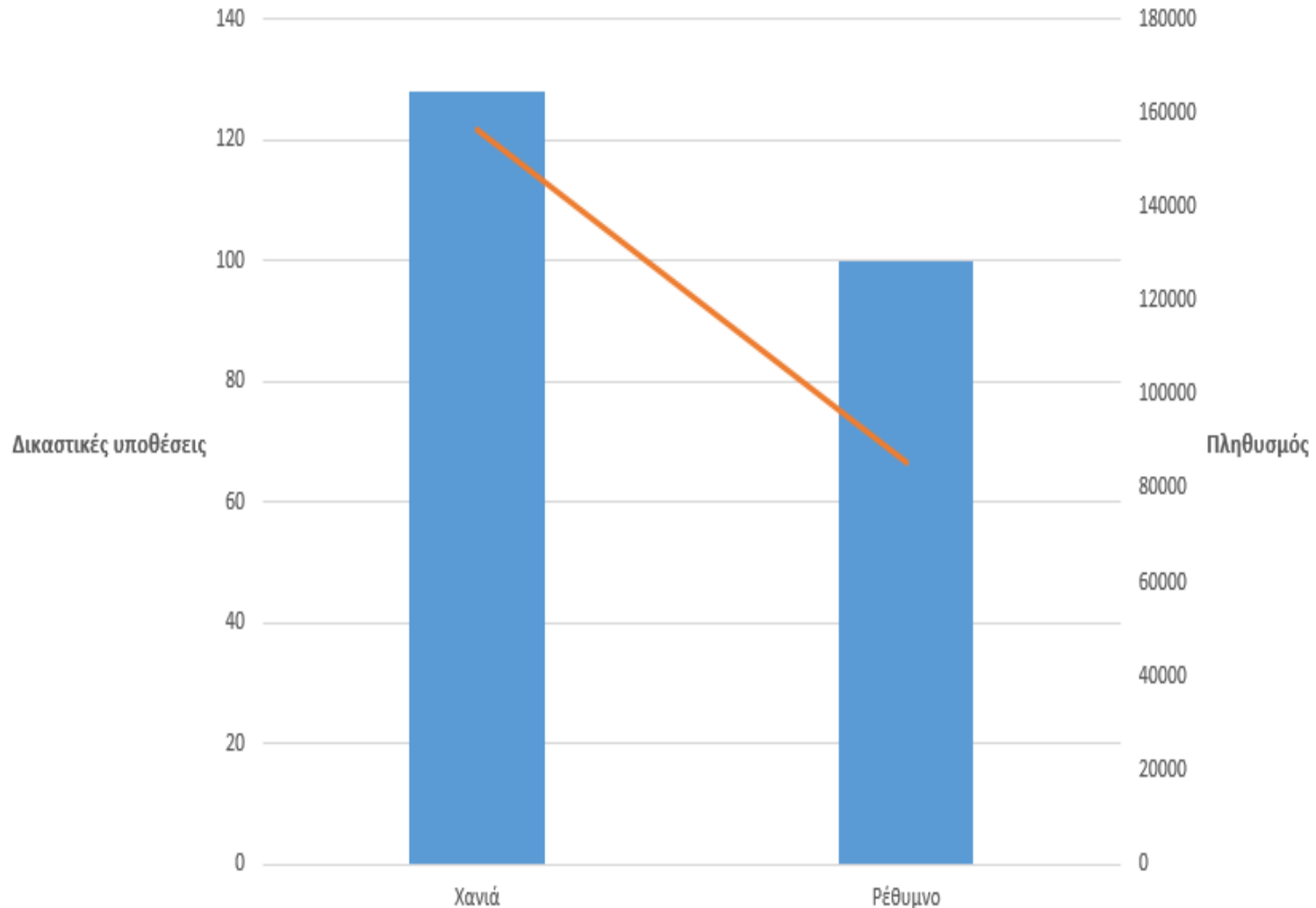
Η επεξεργασία των καταγραφεισών δικαστικών υποθέσεων

Η συχνότητα των περιβαλλοντικών εγκλημάτων ανάλογα με την τυπολογία τους

Π.Ε. Χανίων - Ρεθύμνου (συγκεντρωτικά)

Η κατανομή των περιβαλλοντικών υποθέσεων συγκριτικά με τον πληθυσμό τους

Π.Ε. Χανίων:
8,16 υποθέσεις / 10.000
κατοίκους

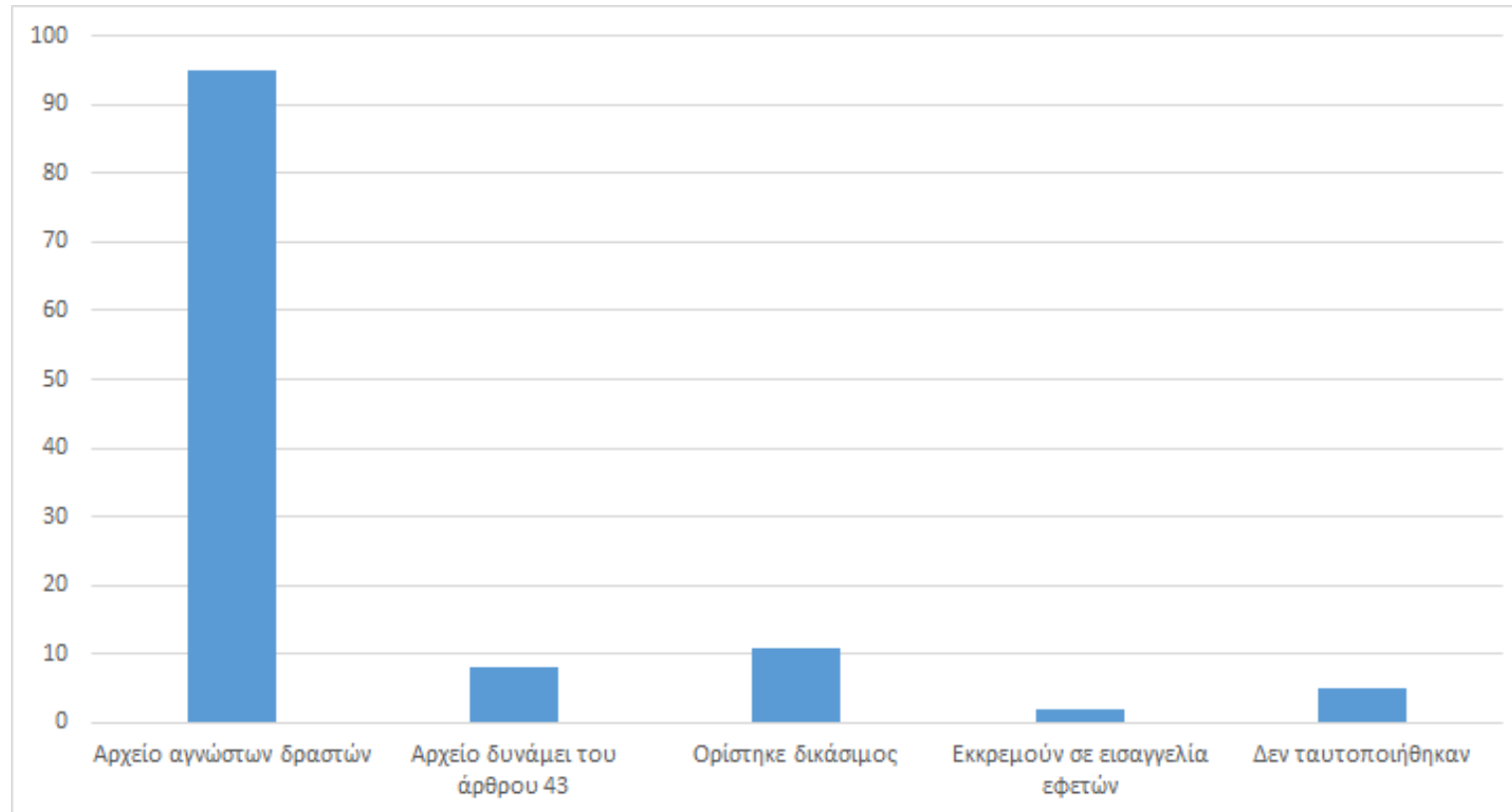
Π.Ε. Ρεθύμνου:
11,16 υποθέσεις / 10.000
κατοίκους

Το έγκλημα του εμπρησμού

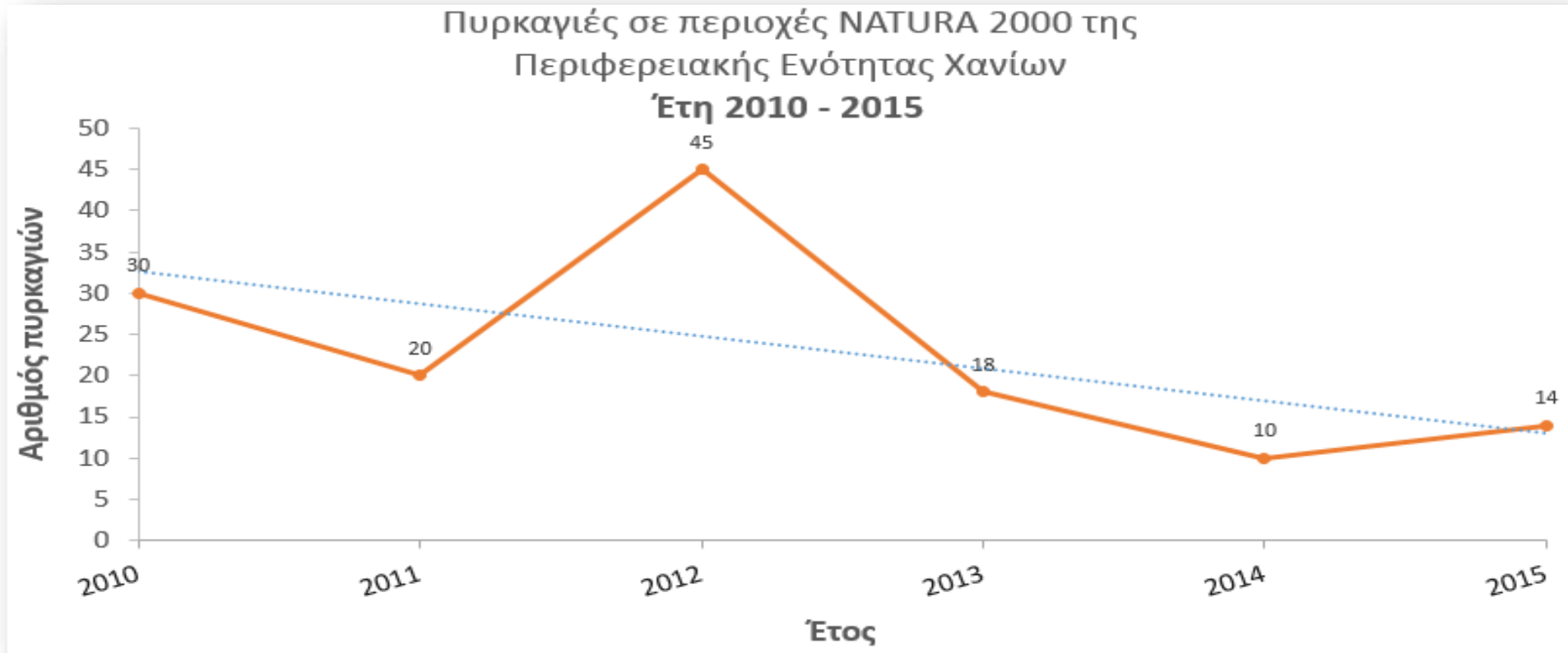
Υποθέσεις που εστάλησαν από Π.Υ. σε Εισαγγελία Ρεθύμνης το 2010

- Αρχείο Αγνώστων Δραστών λόγω της απουσίας αποδεικτικού υλικού.

Σε ποσοστό
μόλις **9%**
των υποθέσεων
ορίστηκε
δικάσιμος!

Το έγκλημα του εμπρησμού Αρχείο Πυροσβεστικής Υπηρεσίας

**Μείωση του αριθμού των πυρκαγιών για τα
έτη 2012 έως 2015 κατά ποσοστό 73%!**

Γιατί μειώθηκαν οι εμπρησμοί;

Πάταξη του Εγκλήματος με την ηλεκτρονική διασύνδεση της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας με ΟΠΕΚΕΠΕ

Μέσω της ηλεκτρονικής διασύνδεσης ταυτοποιούνται οι πιθανοί δράστες και αξιοποιούνται υπάρχοντα νομικά εργαλεία:

1. Όσοι **διώκονται** για ποινικά αδικήματα, **ασχέτως καταδίκης τους παύουν να δικαιούνται εξισωτική αποζημίωση** (επιδότηση) από τον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε και **υποχρεούνται να επιστρέψουν το σύνολο των χρημάτων που έχουν εισπράξει από την εξισωτική αποζημίωση (επιδότηση)**- άρθρο 9 & 15 της Κ.Υ.Α 693/7-3-08, ΦΕΚ 393/Β/2008)

2. Κοινοποιείται άμεσα στον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε η απόφαση κήρυξης της έκτασης ως αναδασωτέας, προκειμένου να εξαιρεθεί από την οικονομική ενίσχυση που δίνονταν στους κτηνοτρόφους που έβοσκαν εκεί πριν την πυρκαγιά και **στο εξής απαγορεύεται η βόσκηση, όπως επίσης αποκλείεται οποιαδήποτε μορφή ενέργειας και επέμβαση** σε αυτήν (άρθρο 105 του Ν.Δ 86/1969)

- Αντίστοιχη διασύνδεση με τον ΟΠΕΚΕΠΕ πραγματοποιείται πλέον και για την πάταξη των **εμπρησμών εξ αμελείας για την ομάδα παραβατών γεωργών**

Για μη ορθή διαχείριση υπολειμμάτων καλλιεργειών (καύση υπολειμμάτων καλλιεργειών ή καύση καλαμιάς)

Στέφεται και αυτή στο μικρό διάστημα εφαρμογής της με επιτυχία!

Τα ποινικά αποτελέσματα της ηλεκτρονικής διασύνδεσης

- 240/19-9-2016 απόφαση του Μον.Εφ.Κακουργ.Κρήτης
- Φυσικός Αυτουργός & Ηθικός αυτουργός:
ποινή κάθειρξης δέκα ετών

Για εμπρησμό από πρόθεση δασικής έκτασης
ιδιαίτερα μεγάλης αξίας από ιδιοτέλεια και κακοβουλία

Οι ιδιαιτερότητες της Κρήτης

⊙ **Μεγάλο εύρος δικτύου Natura 2000**

⊙ Ιδιώτες παραβάτες: Τουριστικές επιχειρήσεις,
Ελαιουργεία, Τυροκομεία

⊙ Δημόσιοι παραβάτες: Δίκτυα κοινής ωφέλειας,
Διαχείριση αποβλήτων,
Αυθαίρετη διάνοιξη δρόμων

Οι ιδιαιτερότητες της Κρήτης

- ⊙ Εξαιρετικά περιορισμένοι έλεγχοι **Κεντρικής Διοίκησης.**
- ⊙ Δυσχερείς έλεγχοι και καταγγελίες εξαιτίας **Κλειστής Κοινωνίας.**
- ⊙ Επιβολή ιδιαίτερα **Χαμηλών Χρηματικών Προστίμων.**

Η περιβαλλοντική διάταξη του ΠΚ

Άρ. 265 ΠΚ εμπρησμός από δόλο ή αμέλεια
σε δάσος / δασική έκταση / αναδασωτέα έκταση:

- φυλάκιση τουλ. 3 ετών και χρηματική ποινή
- κάθειρξη έως 10 έτη αν προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο & τουλ. 10 έτη αν προκλήθηκε θάνατος ανθρώπου

συνέχεια...

- κάθειρξη αν προκάλεσε σημαντική βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας ή βαριά σωματική βλάβη ή εξαπλώθηκε σε μεγάλη έκταση
- κάθειρξη έως 10 έτη και χρηματική ποινή αν υπήρχε σκοπός πορισμού παράνομου περιουσιακού οφέλους
- φυλάκιση σε περίπτωση αμέλειας

Η Έννοια της Αμέλειας και Της Παράλειψης Ιδιαίτερης Νομικής Υποχρέωσης στο Έγκλημα του άρ. 265 ΠΚ

- Από Αμέλεια πράττει όποιος δεν λαμβάνει τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα για την αποφυγή κινδύνου πυρκαγιάς (ΑΠ1285/2001).
- Από Αμέλεια Πράττει όποιος Παραλείπει να Εκτελέσει Ιδιαίτερη Νομική Υποχρέωση (ΑΠ940/2015)

Παράληψη Εκτέλεσης Ιδιαίτερης Νομικής Υποχρέωσης

- ❖ Μη Εκπόνηση Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας Ανά Γεωγραφική Περιοχή.
- ❖ Ανεπαρκής Κινητοποίηση Πολιτικής Προστασίας.
- ❖ Ανεπαρκής ενημέρωση κατοίκων για μέτρα προστασίας.
- ❖ Μη εκτέλεση έργων προληπτικών καθαρισμών.
- ❖ Μη διάνοιξη/συντήρηση αντιπυρικών ζωνών.
- ❖ Μη έγκαιρη αντίληψη επικινδυνότητας φαινομένου.

Ο Νόμος 1650/1986 για την Προστασία του Περιβάλλοντος και η σημασία του

Το περιβάλλον αναγνωρίστηκε ως αυτοτελές έννομο αγαθό
μόλις στα μέσα της δεκαετίας του '80

ο Ν. 1650/1986 υπήρξε το θεμέλιο
του ελληνικού δικαίου περιβάλλοντος

Σκοπός Ν.1650/1986:

- Η αποτροπή της Ρύπανσης & Υποβάθμισης Περιβάλλοντος
- Η διασφάλιση της Ανθρώπινης Υγείας από Ρύπανση & Οχλήσεις
- Η προώθηση της Ισόρροπης Ανάπτυξης του Εθνικού Χώρου

συνέχεια...

- Η διασφάλιση της δυνατότητας **Ανανέωσης Φυσικών Πόρων & η Ορθολογική Αξιοποίηση** των μη ανανεώσιμων ή σπάνιων φ.π.
- Η διατήρηση της **Οικολογικής Ισορροπίας** των Φυσικών Οικοσυστημάτων και η Διασφάλιση της **Αναπαραγωγικής τους Ικανότητας**

Ο Ν.1650/1986 προβλέπει:

- Ποινικές Κυρώσεις
  - Αστική Ευθύνη (καταβολή αποζημίωσης)
  - Δυνατότητα Δήλωσης Παράστασης για Υποστήριξη της Κατηγορίας
  - Διοικητικές Κυρώσεις
- Έχει **Κύρια & Συμπληρωματική Εφαρμογή** με άλλους νόμους

Ο Ν. 4042/2012

για την Ποινική Προστασία του Περιβάλλοντος και η σημασία του

- Ενσωμάτωσε την Οδηγία 2008/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19^{ης}-11-2008 (με προθεσμία ενσωμάτωσης 26-12-2001)
- Η ως άνω Οδηγία τελεί σε στενή συνάφεια με την Οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη και το Π.Δ. 148/2009 που την ενσωμάτωσε

Το άρ. 3 του Ν.4042/2012 επιβάλλει τις
ποινικές κυρώσεις του Ν. 1650/1986

για πράξεις που στρέφονται κατά:

- του αέρα, νερού, εδάφους, της στιβάδας του όζοντος
- προστατευόμενων ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας
- οικοτόπου / ενδιαιτήματος εντός προστατευόμενης περιοχής

και τελούνται με Δόλο ή Βαριά Αμέλεια

Οι τομές του Ν.4042/2012

- Αναθεώρηση πλαισίου υφιστάμενων ποινών και θέσπιση αυστηρότερων με τροποποίηση του σχετικού άρθρου του Ν.1650/1986
- Διεύρυνση του άρθ. 187Π.Κ. περί σύστασης εγκληματικής δραστηριότητας, ώστε να περιλαμβάνει και τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος

Ωστόσο η Πρόσφατη Τροποποίηση του Π.Κ. δεν ενσωμάτωσε στο άρθ. 187 τα περιβαλλοντικά αδικήματα

συνέχεια...

- Ενέταξε στο Ν. 3691/2008 για την καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και τα αδικήματα του Ν.1650/1986

Ο μεταγενέστερος Ν.4557/2018 διατήρησε στην περίπτωση αυτή την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών αδικημάτων

συνέχεια...

Η ευθύνη των Νομικών Προσώπων

- Συμπεριλαμβάνει στους **αστικώς υπεύθυνους** και τα **Νομικά Πρόσωπα** για περιβαλλοντικά αδικήματα που διαπράττονται προς όφελος τους
- Τιμωρεί με την **ποινή του Αυτουργού** τα **φυσικά πρόσωπα** που κατέχουν **ιθύνουσα θέση** στο Ν.Π.
- Επιβάλλει στο Ν.Π. **διοικητικό πρόστιμο** μέχρι του **3πλάσιου της αξίας του οφέλους**

.... συνέχεια

Η ευθύνη των Νομικών Προσώπων

- Επιβάλλει προσωρινή / οριστική **απαγόρευση επιχειρηματικής δραστηριότητας**
- Επιβάλλει πρόσκαιρο ή οριστικό **αποκλεισμό από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις**
- Επιβάλλει **δημοσίευση της καταδικαστικής απόφασης στον τύπο**

Κάποιοι ακόμα ειδικοί περιβαλλοντικοί νόμοι

- Π.Δ. 55/1998 για την Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος
(προβλέπει ποινικές, διοικητικές, πειθαρχικές κυρώσεις)
& Ν.3983/2011 για την Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος -
Ενσωμάτωση Οδηγίας 2008/56/ΕΚ
- Ν. 998/1979 για την Προστασία των Δασών & Δασικών Εκτάσεων
(προβλέπει ποινικές και διοικητικές κυρώσεις)
- Ν.3028/2002 για την Προστασία Αρχαιοτήτων & Πολιτιστικής
Κληρονομίας & Ν.3658/2008 Μέτρα για την προστασία των Πολιτιστικών
Αγαθών

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Εύη Τζινευράκη
Δικηγόρος Δ.Σ. Χανίων,
Συνεργάτης Παρατηρητηρίου Περιβαλλοντικού Δικαίου
Δυτικής Κρήτης

evitzinevraki@yahoo.gr

